

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH140001
NAZWA
OBSZARU Ostoja Bagno Całowanie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH140001	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Bagno Całowanie

1.4. Data opracowania 2002-10	1.5. Data aktualizacji 2025-01
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-06
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 28 kwietnia 2022 r. w spr. soo Ostoja Bagno Całowanie (PLH140001)

	Zmiana nazwy - pierwotna nazwa Bagno Całowanie - 2013r. Powiększenie pow.
--	---

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna

21.3432

Szerokość geograficzna

52.0129

2.2. Powierzchnia [ha]:

4019.32

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL12

Mazowieckie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			6.63		M	B	C	B	C
4030			0.34		M	D			
6120			1.23		M	A	C	A	B
6230			0.34		M	D			
6410			18.26		M	B	C	B	C
6510			896.35		M	C	C	B	C
7140			0.02		M	C	C	C	C
7230			917.04		M	B	C	B	C
9170			20.69		M	D			
91D0			66.1		M	B	C	C	C
91E0			0.34		M	D			

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze					Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C	
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja
M	1337	Castor fiber			p				R	DD	D		
R	1220	Emys orbicularis			p				P	DD	D		
I	1060	Lycaena dispar			p	1000	10000	i		P	C	B	C
I	4038	Lycaena helle			p	1000	10000	i	R	P	C	B	B
M	1324	Myotis myotis			p				P	DD	D		
I	6177	Phengaris teleius			p	1000	10000	i		P	C	B	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N16	25.2
N17	6.07
N23	0.22
N19	2.78

N07	0.63
N10	54.36
N12	10.75
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja Bagno Całowanie znajduje się na najwyższej terasie nadzalewowej doliny środkowej Wisły, wyniesionej 5-15 m nad poziom rzeki. Obszar położony przy krawędzi doliny, ciągnie się pasem o długości około 15 km, wzdłuż zbocza staroglacjalnej równiny moreny dennej, od miejscowości Osieck na południu do leśniczówki Torfy na północy. Powstanie obszaru związane jest prawdopodobnie z istnieniem wału wydumowego ciągnącego się równoległe do krawędzi wysoczyzny, który tamował odpływ wód wysiękowych w stronę Wisły. Zapoczątkowało to proces przekształcania się środowiska lądowego o podłożu mineralnym w torfowisko (tzw. paludyfikacja). Obecnie miąższość torfów na obszarze torfowiska waha się w granicach 2-4 m. Charakter torfów w profilu jest mało zmienny. Dominują torfy mszysto-turzycowe i turzycowe w średnim stopniu rozłożone. Jedynie w północnej części torfowiska występują torfy olsowe. Lokalnie utwory organiczne podścielone są gytią zalegającą na piaszczystych aluwiach. Jest to jedno z największych torfowisk Niziny Mazowieckiej, zwane potocznie Bagno Całowanie. Obszar torfowiska zasilany jest wodami podziemnymi, napływającymi od wschodu z wysoczyzny morenowej. Niekorzystne zmiany hydrologiczne takie jak regulacja strugi Jagodzianka (obecnie Kanał Bielińskiego) oraz intensywne zabiegi melioracyjne przeprowadzone w XX w. spowodowały zwiększenie i przyspieszenie odpływu wód z terenu Bagna Całowanie. Doprowadziło to do przesuszenia części torfowiska. Dlatego też, kluczowym dla utrzymania właściwych warunków wodno-gruntowych w Ostoi, a tym samym właściwego uwodnienia chronionych siedlisk przyrodniczych, jest podjęcie stosownych działań ochronnych, jak również objęcie ochroną obszarów źródliskowych. Jednym z nich jest niewielki obszar ciągnący się po zachodniej stronie drogi łączącej przysiółek Podbiel -Szatany z przysiółkiem Podbiel - Bąki. Jest to jedno z miejsc najintensywniejszego wypływu wód podziemnych, dawniej przesączających się przez torfowisko, a obecnie odprowadzanych do rowu głównego biegnącego wzdłuż drogi Podbiel-Całowanie. Drugim obszarem źródliskowym są łąki na glebach mineralnych, położone na zachód od Osiecka oraz pomiędzy zabudowaniami wsi Pogorzel i wsi Sobieńki. W części przyboczowej Bagna Całowanie występują zbiorowiska leśne - bory bagienne oraz olsy porastające gleby murszowo-torfowe. Od zachodu sąsiadują z nimi ekstensywnie użytkowane wilgotne łąki w mozaice ze zbiorowiskami szuwarowymi, wykształcone na glebach organicznych słabo i średnio zmruszałych. W środkowej części obiektu, na wysokości wsi Podbiel i Całowanie, znaczną powierzchnię zajmują dawne wyrobiska po eksploatacji torfu, w których na skutek kilkudziesięcioletniego procesu lądowania nastąpiła spontaniczna restytucja zbiorowisk mszysto-turzycowych związanych z minerotroficznymi torfowiskami niskimi. Torfowisko przecina biegnący południkowo pas piaszczystych wyniesień z bardzo silnie zróżnicowaną szatą roślinną, w tym ciepłolubnymi murawami. Jedno ze wzniesień jest ważnym stanowiskiem archeologicznym. Płynąca przy zachodnim skraju torfowiska struga Jagodzianka wykształciła szeroką na ponad 100 m strefę o urozmaiconej rzeźbie, z piaszczystymi oraz pylasto-piaszczystymi namułami. Chociaż obecnie rzeka jest uregulowana, zachowały się tu starorzecza, dobrze wykształcone zbiorowiska szuwarowe oraz zmiennowilgotne łąki. W południowej części obszaru, w górnym biegu Jagodzianki, na wysokości wsi Osieck znajduje się rozległy, ekstensywnie użytkowany rolniczo obszar z mozaiką zbiorowisk łąkowych, szuwarowych oraz z płatami zadrzewień, powstałych na utworach mineralnych lub płytkich utworach organicznych.

4.2. Jakość i znaczenie

Na terenie obszaru stwierdzono występowanie zagrożonych w skali Europy i kraju siedlisk torfowiskowych, łąkowych, murawowych oraz leśnych (łągi i bory bagienne). 11 typów siedlisk znajduje się w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu też występowanie 6 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Szczególnym walorem obiektu jest mozaikowa struktura krajobrazu i związane z nią duże zróżnicowanie przyrodnicze, a co za tym idzie - bogactwo florystyczne i faunistyczne. Odnotowano tu ponad 500 gatunków roślin, wśród nich rzadkie i zagrożone (np. kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, nasięźrzał pospolity *Ophioglossum reticulatum*, storczyk szerokolistny *Dactylorhiza majalis*, brzoza niska *Betula humilis*), a także rzadkie gatunki motyli. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

2330 Wydmny śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*)

W 2018 r., w zasięgu obszaru Ostoja Bagno Całowanie PLH14001 stwierdzono siedem stanowisk siedliska. Na tym terenie reprezentowane były przez zespół *Spergulo vernalis-Corynophoretum* i zbliżone płaty roślinności ze związku *Corynephorion canescentis*. Skupiały się w środkowej części torfowiska Całowanie przebiegając w pasie z północy Ostoi na południe. Wylesione i suche (kwaśne) wyniesienia wydmowe występowały zwykle w mozaice przestrzennej z łąkami wilgotnymi. W 2020 r. w zasięgu obszaru Ostoja Bagno Całowanie PLH14001, na gruntach w zarządzie PGL LP stwierdzono dwa stanowiska siedliska przyrodniczego na tym terenie reprezentowane były przez zespół *Spergulo vernalis-Corynophoretum* i zbliżone płaty roślinności ze związku *Corynephorion canescentis*. Skupiały się w środkowej części torfowiska Całowanie. Wylesione i suche (kwaśne) wyniesienia wydmowe występowały zwykle w mozaice przestrzennej z łąkami wilgotnymi. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania siedliska oceniono jako dobre – B. Powierzchnia siedliska zawiera się w poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – C.

6120* Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

W 2018 r. w zasięgu obszaru stwierdzono dwa stanowiska siedliska. Na omawianym terenie reprezentowane były przez zespół *Sileno otitis-Festucetum*, fitocenozy zbliżone z udziałem gatunków muraw napiaskowych. Skupiały się w północno-zachodniej i środkowej części torfowiska Całowanie i występowały w kompleksie przestrzennym z wilgotnymi łąkami, zajmując wyniesienia terenu. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania oceniono jako bardzo dobrą – A. Powierzchnia siedliska zawiera się w poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – B.

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W 2018 r. w zasięgu obszaru stwierdzono osiem stanowisk siedliska. Reprezentowane były przez zespół *Selino-Molinietum*, zbiorowiska ze związku *Molinion* zbliżone do zespołu *Selino-Molinietum* oraz płaty zbiorowisk z rzędu *Molinietalia* z udziałem gatunków związku *Molinion*. Zinwentaryzowane płaty siedliska występowały w zachodniej, środkowej i południowej części torfowiska Całowanie, zwykle w mozaice przestrzennej z łąkami wilgotnymi, turzycowiskami (*Caricetum gracilis*, *Caricetum acutiformis*) i zaroślami wierzbowymi. Łąki trzęślicowe zachowały się w kadłubowej postaci na stosunkowo małej powierzchni, a gatunki rzadkie i chronione jak np. goździk pyszny *Dianthus superbus* czy goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe* były tam spotykane sporadycznie. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania oceniono jako dobry – B. Powierzchnia siedliska zawiera się w poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – C.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W 2018 r. w zasięgu obszaru stwierdzono trzydzieści dziewięć stanowisk siedliska. Na tym terenie reprezentowane były przez dwa zespoły: rajgrasu wyniosłego *Arrhenatheretum elatioris* oraz wiechliny łąkowej i kostrzewy czerwonej *Poa pratensis-Festuca rubra*. Zinwentaryzowane płaty siedliska występowały głównie w północno-zachodniej i południowo-zachodniej części torfowiska Całowanie. Niewielkie płaty łąk świeżych zlokalizowane były również we wschodniej części omawianej Ostoi. Siedliska te zwykle tworzyły mozaikę przestrzenną z łąkami wilgotnymi (*Holcetum lanati*, *Alopecuretum pratensis*), murawami szczytlichowymi, łąkami trzęślicowymi. Łąki świeże na Bagnie Całowanie zachowały się w kadłubowej postaci na stosunkowo małej powierzchni. Powstały w wyniku silnego przesuszenia łąk zmienneowilgotnych. Podobnie jak łąki trzęślicowe wymagają one zwiększenia uwilgotnienia, ponieważ częściowo są to siedliska wykształcone na silnie zdegradowanym torfie (murszu), w którym zachodzi zjawisko suszy fizjologicznej przez co ich skład gatunkowy jest ubogi.

Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności oceniono jako średni – C, a stan zachowania oceniono jako dobry – B. Powierzchnia siedliska zawiera się w poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – C.

W związku z wykazaniem w 2018 r. mniejszej powierzchni siedliska niezbędna jest ponowna weryfikacja terenowa, która jednoznacznie określi jego powierzchnię. Z tego względu do czasu ponownej weryfikacji

pokrycia siedliskiem w obszarze, odstępuje się od zmiany danych SDF.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)

W 2018 r. z obszaru Ostoi Bagno Całowanie PLH14001 wykazano jedno stanowisko siedliska przyrodniczego 7140, reprezentowane przez zbiorowisko z rzędu *Caricetalia nigrae*. Występowało ono w zagłębieniu terenu w mozaice przestrzennej z łąkami wyczyńcowymi i murawami szczotlichowymi. Powyższe siedlisko jest silnie uzależnione od warunków pogodowych i hydrologicznych.

7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

W 2018 r. wykazano trzy stanowiska siedliska przyrodniczego 7230. Mechowiska skupione były w centralnej części obszaru, w sąsiedztwie drogi prowadzącej z Podbieli do m. Całowanie – niedaleko stawów rybnych i ścieżki edukacyjnej MPK „13 błota stóp”. Siedlisko to występowało w obniżeniach terenu w mozaice przestrzennej z łąkami wilgotnymi i zaroślami wierzbowymi; reprezentowane było przez zbiorowiska z rzędu *Caricetalia davallianae* z dużym udziałem gatunków z klasy *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*, preferujących warunki alkaliczne. Zinwentaryzowane płyty pod względem charakteru roślinności były słabo wykształcone, bardzo ubogie gatunkowo. Pomimo niewielkiej zajmowanej powierzchni pełniły one jednak ważną funkcję na torfowisku, stanowiąc refugia wielu gatunków typowych dla mechowisk. Mogą być elementem umożliwiającym regenerację tych siedlisk, jeśli warunki wodne ulegną poprawie.

Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności oceniono jako dobry - B, a stan zachowania oceniono jako dobry – C. Powierzchnia siedliska zawiera się w poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – C.

W związku z wykazaniem w 2018 r. mniejszej powierzchni siedliska niezbędna jest ponowna weryfikacja terenowa, która jednoznacznie określi jego powierzchnię. Z tego względu do czasu ponownej weryfikacji pokrycia siedliskiem w obszarze, odstępuje się od zmiany danych SDF.

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*,

Pinomugo-Sphagnetum, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne

W 2018 r. w zasięgu obszaru stwierdzono sześć stanowisk siedliska. Na tym terenie reprezentowane były wyłącznie przez zbiorowisko sosnowego boru bagienne (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) i skupiały się w dwóch rejonach: na północny-wschód od szosy łączącej Górę Kalwarię z Mińskiem Mazowieckim oraz wzdłuż południowo-wschodniej granicy Ostoi, niedaleko miejscowości Pogorzel i Podbiel. Siedlisko to występowało w mozaice przestrzennej z suchymi borami sosnowymi zlokalizowanymi na wyniesieniach wydmych, a w niektórych fragmentach także ze zdegradowanymi płatami drzewostanów nawiązujących do olsów i łągów. W 2018 r. w zasięgu obszaru Ostoi Bagno Całowanie PLH14001 stwierdzono sześć

stanowisk siedliska przyrodniczego 91D0. Bory i lasy bagienne na tym terenie reprezentowane były wyłącznie przez zbiorowisko sosnowego boru bagienne (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) i skupiały się w dwóch rejonach: na północny-wschód od szosy łączącej Górę Kalwarię z Mińskiem Mazowieckim oraz wzdłuż południowo-wschodniej granicy Ostoi, niedaleko miejscowości Pogorzel i Podbiel. Siedlisko to występowało w mozaice przestrzennej z suchymi borami sosnowymi zlokalizowanymi na wyniesieniach wydmych, a w niektórych fragmentach także ze zdegradowanymi płatami drzewostanów nawiązujących do olsów i łągów. W 2020 r. w zasięgu obszaru częściowo na gruntach w zarządzie PGL LP stwierdzono dwa stanowiska siedliska. Bory i lasy bagienne na tym terenie reprezentowane były wyłącznie przez zbiorowisko sosnowego boru bagienne (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) i skupiały się wzdłuż południowo-wschodniej granicy Ostoi, niedaleko miejscowości Pogorzel i Podbiel. Siedlisko to występowało w mozaice przestrzennej z suchymi borami sosnowymi zlokalizowanymi na wyniesieniach wydmych, a w niektórych fragmentach także ze zdegradowanymi płatami drzewostanów nawiązujących do olsów i łągów. Biorąc powyższe pod uwagę, stopień reprezentatywności i stan zachowania oceniono jako średni – C,. Powierzchnia siedliska zawiera się w poniżej 2 % ogólnej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska przyrodniczego w obrębie kraju, dlatego też względnej powierzchni siedliska nadano ocenę C. Ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość – C.

9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Siedlisko charakteryzuje występowanie drzewostanu rozluźnionego. W warstwie 1 piętra pokrycie jest prawdopodobnie mniejsze niż 50%, występują tu dąb, sosna, świerki i brzoza. Brak jest typowo wykształconego 2 piętra grabowego, natomiast w warstwie krzewów obficie rozwinięta jest leszczyna. Z tego też względu, siedlisko oceniono jako nieistotne w obszarze i nadano ocenę D. Oceny omawianego siedliska

dokonano na podstawie badań terenowych i dokumentacji do planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

91E0* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Występują tu lasy np. olszowe bez typowo dla olsów wykształconej struktury kępowo-dolinowej, natomiast z dominującymi gatunkami szuwarowymi w warstwie zielnej, lasy ze słabo zaznaczoną strukturą kępową ale z gatunkami żyznych lasów i łąk a więc pod względem florystycznym bardziej łąkowe. Z tego też względu, siedlisko oceniono jako nieistotne w obszarze i nadano ocenę D. Oceny omawianego siedliska dokonano na podstawie badań terenowych i dokumentacji do planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

1060 czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*

W 2018 r. populacja gatunku oceniona została na znaczącą, zawierającą się w granicach 0-2% populacji krajowej. Najwięcej danych literaturowych w zakresie stwierdzeń gatunku dotyczyło części środkowo – wschodniej obszaru i przede wszystkim tutaj potwierdzono występowanie motyla. Populacja gatunku tego gatunku pozostaje w ciągłości z pozostałymi i dość licznymi populacjami na obszarze kraju, więc nie ma przesłanek aby uznać ją wybitnie izolowaną, tym bardziej, że gatunek ma duży potencjał dyspersyjny. Wyniki inwentaryzacji stanowią przesłankę do pozytywnego zweryfikowania oceny ogólnej populacji *Lycaena dispar*. Liczba stwierdzonych osobników jest porównywalną z wynikami poprzedniej inwentaryzacji, co świadczy o stabilnej liczebności populacji, bez wyraźnego wpływu czynników niekorzystnych. Mimo umiarkowanie licznych stwierdzeń dokonanych podczas badań (U2), szacuje się, że populacja gatunku zawiera się w przedziale 1000-10000 osobników. Siedlisko czerwonończyka cechuje się dość dobrą kondycją. Siedlisko stanowiły m.in. łąki użytkowane kośnie, przy czym na części stanowisk zaznaczał się widoczny (ok 30%) proces naturalnej sukcesji i zarastania, w niektórych miejscach dość intensywnie wnikała także nawłóć kanadyjska, miejscami znaczny jest też udział muraw napiaskowych. Niemniej liczne ciekły i rowy stwarzają bardzo dobre warunki dla występowania *R. hydrolapathum* a tym samym do rozwoju czerwonończyka nieparka. Z tego względu należy uznać, że roślina żywicielska występuje stosunkowo licznie, jak również sposób użytkowania na większości obszaru jest prawidłowy. Są szanse na dalszą poprawę stanu zachowania siedliska. Dostrzeżone zagrożenia w skali lokalnej mogą być wyeliminowane, a kondycja siedliska polepszana co dobrze rokuje ocenie ogólnej populacji w perspektywie 5-10 lat.

Parametrowi populacja gatunku nadano ocenę C – populacja szacowana jest na od 0 do 2 % w skali kraju. Stan zachowania oceniono jako średni i nadano mu ocenę C. Izolację gatunku oceniono na nieizolowaną i nadano ocenę B. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – B.

4038 czerwonończyk fioletek (*Lycaena helle*)

Populacja czerwonończyka fioletka w obszarze liczy prawdopodobnie kilka tysięcy osobników w każdym pokoleniu. W dogodnych siedliskach obserwowano nawet kilkadziesiąt osobników na 100 m transektu. Prawdopodobnie najliczniejsza populacja na Mazowszu, a najbliższa znana w Puszczy Kampinoskiej jest na granicy wyginięcia. Stan siedlisk gatunku na obszarze Ostoja Bagno Całowanie jest zróżnicowany i zależny głównie od aktualnych metod użytkowania, niesprzyjające jest niskie i intensywne koszenie łąk (dwukrotne w ciągu roku) oraz intensywny wypas. Poprawa tego stanu jest stosunkowo łatwa poprzez ekstensyfikację użytkowania np. ograniczenie się do jednego koszenia w ciągu roku najlepiej dokonywanego późnym latem. Parametrowi populacja gatunku nadano ocenę C – populacja szacowana jest na od 0 do 2 % w skali kraju. Stan zachowania oceniono jako średni i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na nieizolowaną i nadano ocenę B. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – B.

6177 modraszek telejus (*Maculinea [Phengaris] teleius*)

W 2018 r. populacja gatunku oceniona została na znaczącą, zawierającą się w granicach 0-2% populacji krajowej. Najwięcej danych literaturowych dotyczyło części środkowo – wschodniej obszaru i przede wszystkim tutaj potwierdzono występowanie gatunku. Szacuje się, że populacja gatunku zawiera się w przedziale 1000-10000 osobników. Gatunek był najliczniejszy spośród objętych badaniami, a ponadto jego roślina żywicielska także była najliczniej i najpowszechniej występującą spośród roślin żywicielskich gatunków objętych monitoringiem, choć jej dystrybucja na obszarze jest nierównomierna. Dodatkowym czynnikiem ograniczającym występowanie gatunku na niektórych częściach obszaru, zwłaszcza w części północnej, był brak wiatrochronów w postaci nasadzeń wierzb. Niemniej utrzymanie dotychczasowego

sposobu użytkowania oraz wdrożenie użytkowania na wskazanych działkach wraz z odpowiednimi nasadzeniami dają realną szansę na utrzymanie liczebności gatunku na całym obszarze na poziomie oceny ogólnej U1. Fioletek został stwierdzony m.in. na siedlisku przypominającym łąki kaczeńcowe ze związku *Calthion* na granicy z przepasany pastwiskiem od strony wschodniej. Na stanowisku panują bardzo zróżnicowane warunki siedliskowe – z jednej strony znacząca baza pokarmowa na obszarach użytkowanych - utrzymywanie na znacznej powierzchni obszaru użytkowania kośnego przekłada się na znaczny udział rośliny żywicielskiej w roślinności. Z drugiej strony na stanowisku tym występuje sporo płatów nieużytkowanych lub intensywnie wypasanych co zmniejsza bazę roślin nektarodajnych. Niewiele jest też wiatrochronów. Siedlisko motyla cechuje się więc dość dobrą kondycją. Roślina żywicielska występuje stosunkowo licznie, jak również sposób użytkowania na większości obszaru jest prawidłowy, są szanse na dalszą poprawę stanu zachowania siedliska. Wydaje się, że populacja tego gatunku pozostaje w ciągłości z pozostałymi populacjami na obszarze kraju, więc nie ma przesłanek aby uznać ją wybitnie izolowaną, aczkolwiek w skali kontynentu populacja ma zasięg rozerwany.

Parametrowi populacja gatunku nadano ocenę C – populacja szacowana jest na od 0 do 2 % w skali kraju. Stan zachowania oceniono jako średni i nadano mu ocenę B. Izolację gatunku oceniono na nieizolowaną i nadano ocenę B. Biorąc powyższe pod uwagę, ocenę ogólną określono metodą najlepszej oceny eksperckiej i nadano jej wartość dobrą – B.

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Występowanie bobra w granicach obszaru stwierdzono podczas badań na potrzeby planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Populację gatunku oceniono jednak jako nieistotną w obszarze i nadano jej ocenę D.

1355 Wydra *Lutra Lutra*

Występowanie wydry w granicach obszaru stwierdzono podczas badań na potrzeby planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Populację gatunku oceniono jednak jako nieistotną w obszarze i nadano jej ocenę D.

Oceny siedlisk przyrodniczych i gatunków umieszczonych w punkcie 3.2 dokonano na podstawie badań terenowych i ekspertyz przyrodniczych [1,5,6,7].

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	A03		i
H	A04.03		i
H	G05.01		o
H	J02		b
H	K02		i
M	A02.01		i
M	A03.03		i
M	A07		b
M	B01		i
M	B02.01		o
M	C01.01		i
M	C01.03		b
M	E01.03		i
M	E03		i

M	F01.01		i
M	I01		b
M	J01		b
M	K04.01		i
L	B02.02		o
L	G01.02		o
L	C01.03.02		i
L	D04.01		o
L	E01.03		o
L	E03.01		o
L	I02		i

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	A03		i
H	A04		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. FPP Consulting 2014 Dokumentacja PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Bagno Całowanie PLH1400012. Biuro Analiz Przyrodniczych Pawlikowski P., Kucharzyk J., Satory-Wąsik A. 2016. Raport z realizacji działań wynikających z planu zadań ochronnych dla obszaru Ostoja Bagno Całowanie PLH140001, polegających na monitoringu przedmiotów ochrony. 3. Klimkowska, A., Grygoruk, M., Kozub, Ł., Dzierża, P., Jobda, M., Kotowski, W. 2014. Regulacja warunków hydrologicznych na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie PLB140011. Koncepcja poprawy warunków hydrologicznych oraz wytyczne dla działań regulujących poziomy wód gruntowych dla zapewnienia odpowiedniej wilgotności siedlisk derkacza i kulika wielkiego. Centrum Ochrony Mokrądeł na zlecenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. 4. Kucharzyk J., Kozub Ł. 2016. Koncepcja regulacji warunków hydrologicznych na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie PLH140001. Centrum Ochrony Mokrądeł na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. 5. Hołodyński Cz., Ruszczyńska J., Świeczkowska J. 2018. Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie banku danych o zasobach przyrodniczych część VIII Ostoja Bagno Całowanie PLH140001 siedliska przyrodnicze 2330, 6120*, 6410,

6510, 91D0*, 7140, 7230. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Katedra Botaniki i Ochrony Przyrody. 6. Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o. o. Depa Ł., Simka M. 2018. „Inwentaryzacja modraszka telejusa Phengaris teleius, czerwńczyka fioletka Lycaena helle i czerwńczyka nieparka Lycaena dispar na obszarze Natura 2000 Ostoja Bagno Całowanie PLH140001 w ramach projektu pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”7. Ruszczyńska J., Świeczkowska J. 2020. Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” w 2019 r. – PGL LP Część IV Ekspertyza botanika-fitosocjologa obejmująca inwentaryzację następujących przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Bagno Całowanie PLH140001 – 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, 91D0 Bory i lasy bagienne i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Katedra Botaniki i Ochrony Przyrody.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	28.34	PL03	69.37	PL02	0.51

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL03	Mazowiecki Park Krajobrazowy	*	69.37
PL04	Nadwiślański (powiat garwoliński, miński i otwocki)	*	25.67
PL04	Warszawski	*	2.66
PL02	Na Torfach im. Janusza Kozłowskiego	+	0.51

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
Adres:	Polska Henryka Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa
Adres e-mail:	sekretariat@warszawa.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie nr 9 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Bagno Całowanie PLH140001 Link: https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2014/3822/
---	---

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 29 października 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Bagno Całowanie PLH140001

Link: <https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2014/9973/>

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 27 grudnia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Bagno Całowanie PLH140001

Link: <https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2019/65/>

☐ Nie, ale jest w przygotowaniu

☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140001

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)